

Maakuntahallitus	§ 72	13.05.2024
Maakuntavaltuusto	§ 7	11.06.2024

Inledande av utarbetandet av en etapplandskapsplan för grön omställning

Landskapsstyrelsen 13.5.2024 § 72

Sammanfattning

Landskapsstyrelsen föreslås besluta att inleda utarbetandet av en etapplandskapsplan för grön omställning samt att ge landskapsfullmäktige ärendet för kännedom. I växelverkan med kommuner och andra intressentgrupper har det lyfts fram ett behov av att utarbeta en etapplandskapsplan som kompletterar Nylandsplanen och främjar teman för grön omställning, bl.a. på grund av de snabba förändringarna i verksamhetsmiljön. Inledandet av en ny planomgång har förberetts utifrån en omfattande växelverkan med intressentgrupper och en bedömning av planens aktualitet. Helheten Nylandsplanen 2050, som vunnit laga kraft, ska kompletteras med helt nya teman, och vissa teman ska uppdateras. En temaplan för grön omställning ska utarbetas för hela Nyland, och den tar tidsmässigt sikte på år 2050, liksom också Nylandsplanen. Avsikten är att utarbeta temaplanen så, att landskapsfullmäktige kan godkänna planen år 2027.

Strategisk utgångspunkt

Planarbetet stöder för sin del alla tre prioriteringar i Nylandsprogrammet: främjandet av klimatneutralitet, FoUI-målet och sysselsättningsmålet, genom att underlätta och påskynda placeringen av eventuella investeringar. Det är viktigt att planeringen av områdesanvändningen stöder landskapsprogrammets mål för grön omställning, smart specialisering samt ett klimatsmart landskap. Samtidigt stöder temaplanen för grön omställning även Nylands klimatfärdplan samt strategin för smart specialisering.

Arbetet med att uppdatera Nylandsprogrammet inleds år 2025, och planarbetet framskrider vid sidan av det arbetet i en tät växelverkan, så att gemensamma utredningar utnyttjas. Också arbetet med att utarbeta en ny MBT2027-plan för Helsingforsregionen inleds i år, och målet är ett tätt samarbete mellan plan- och MBT-processerna som framskrider parallellt.

Redogörelse

Dags att komplettera den lagakraftvunna Nylandsplanen 2050

Med landskapsplanen drar man upp de stora riktlinjerna för hela landskapet med sikte på långt in i framtiden. Den styr kommunernas planläggning och annan noggrannare planering av områdesanvändningen. Den lagakraftvunna Nylandsplanen 2050 är en helhet som består av tre planer med rättsverkningar: etapplandskapsplanerna för Helsingforsregionen, västra Nyland och östra Nyland. Nylands landskapsfullmäktige godkände helheten Nylandsplanen hösten 2020, och planhelheten vann laga kraft våren 2023. Förbundet har främjat den

lagakraftvunna landskapsplanen bl.a. genom utlåtanden och myndighetssamarbete.

På grund av de behov som lyfts fram i växelverkan med intressentgrupper samt de snabba förändringarna i verksamhetsmiljön förbereder man sig på att inleda utarbetandet av en ny temaplan eller etapplandskapsplan som kompletterar den lagakraftvunna landskapsplanen. Detta sker utifrån en bedömning av planens aktualitet och en kartläggning av behoven av att komplettera planen. Helheten Nylandsplanen 2050, som vunnit laga kraft, ska kompletteras med helt nya teman, och vissa teman ska uppdateras.

Varför behövs det en etapplandskapsplan för grön omställning och vad innehåller den?

År 2023 kartlades behoven av att komplettera både landskapsplanen och Nylandsprogrammet genom enkäter till intressentgrupper och en kommunrunda. Enligt enkäterna var de viktigaste framtidsutmaningarna en fungerande regional kollektivtrafik, stävjande av klimatförändringen och anpassning till den, att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden och en hållbar styrning av tillväxten. Bland behoven av att komplettera och uppdatera landskapsplanen framträdde planlösningar för olika energiformer, grön omställning, cirkulär ekonomi, ekologiskt nätverk samt för kollektivtrafik.

Som planerings- och utredningsteman under kommunrundan framträdde särskilt solenergi, trafik (banor, utvecklande av kollektivtrafik, trafikleder samt hamn- och godstrafik), styrning av handel, teman för regionstruktur (kommande tillväxtriktningar, utveckling av centrum och byar, kontroll av byggandet i glesbygdsområden), klimatkonsekvenser, cirkulär ekonomi och förbehåll gällande gruvverksamhet. I början av året har förbundets sakkunniga också bedömt och följt upp aktualiteten i den lagakraftvunna landskapsplanen.

På basis av växelverkan med intressentgrupper och bedömningarna borde det kommande arbetet med landskapsplan behandla åtminstone följande centrala teman:

- Energi: energiproduktion, överföringsnät och nya energilösningar (t.ex. småskalig kärnkraft, väte)
- Teknisk försörjning: vattentjänster och vattenresurser
- Näringar: Industri och produktion, cirkulär ekonomi och marksubstanshantering
- Mobilitet: logistik och långväga persontrafik
- Naturens och miljöns tillgångar och dragningskraft: skyddsområden, ekologiskt nätverk samt skogsområden/kolbindning
- Stävjande av klimatförändringen och anpassning till den: bl.a. vid konsekvensbedömningar

Genomgående perspektiv i planarbetet är bland annat försörjningsberedskap och trygghet.

Som en sammanfattning och slutsats av resultaten av växelverkan med intressentgrupper och bedömningen av planens aktualitet föreslås landskapsstyrelsen besluta att inleda utarbetandet av en etapplandskapsplan för grön omställning för att komplettera och uppdatera den lagakraftvunna Nylandsplanen. Genom sitt beslut godkänner

landskapsstyrelsen inledandet av planarbetet samt inledandet av utarbetandet av ett program för deltagande och bedömning (PDB).

Att identifiera projekt som stöder en grön omställning och förutsättningar för placering av dem, samt att förutse och beakta projektens behov och förläggingsplatser i landskapsplanen är ett centralt sätt att säkerställa förutsättningarna för att genomföra regionalt och till och med nationellt sett betydande projekt när det gäller områdesanvändningen. Genom temaplanen för grön omställning och utredningarna i anslutning till planarbetet kan man också stödja kommunernas planläggning i vår region och därigenom främja ett så smidigt genomförande av projekten för den gröna omställningen som möjligt i Nyland.

När och hur utarbetas planen och för vilket område?

Avsikten är att utarbeta temaplanen för grön omställning under åren 2024–2027, i ett tätt samarbete med planens intressentgrupper. I år, när planarbetet inleds, är målet att uppdatera befolknings- och arbetsplatsprojektionerna och utarbeta en utredning om markanvändningsbehov hos projekt för grön omställning samt lägesbilder om planens teman. Programmet för deltagande och bedömning ska utarbetas utifrån dessa i slutet av året så, att styrelsen kan godkänna att programmet läggs fram till påseende i början av år 2025, för att programmet för deltagande och bedömning kan användas vid sidan av Nylandsplanens program för deltagande och bedömning. Samtidigt fattar styrelsen beslut om att informera intressenterna om anhängiggörande av planen.

Planens innehåll och mål specificeras i programmet för deltagande och bedömning, som uppdateras vid behov när planarbetet framskrider. Utkastfasen för temaplanen äger rum år 2025 och förslagsfasen år 2026. Målet är att fullmäktige kan godkänna planen år 2027, och därefter inleds eventuella processer för ändringssökande samt verkställighet, främjande av genomförandet och uppföljning av planen.

Etapplandskapsplanen för grön omställning utarbetas som en enda plan för hela Nyland, och planens teman kompletterar Nylands lagakraftvunna landskapsplaner i Helsingforsregionen samt i västra och östra Nyland. Temaplanen tar sikte på år 2050, vilket är samma år som för Nylandsplanen, och utformningen av temaplanen är lika översiktlig och strategisk som utformningen av Nylandsplanen. Målet för planarbetet är att utnyttja innovativa arbetsmetoder bland annat genom internationellt samarbete. Genom planarbetet kommer man också att svara på den ändrade regleringen såväl på nationell nivå som på EU-nivå.

Det är inte möjligt att svara på alla frågor som lyfts fram med ändringar i landskapsplanen, utan det är också möjligt att göra bakgrundsutredningar om dessa teman, öppna upp hur den lagakraftvunna landskapsplanen tolkas i fråga om respektive tema eller stödja genomförandet av den lagakraftvunna landskapsplanens mål och lösningar till exempel genom myndighetsarbete eller projekt.

Föredragandens beslutsförslag:

Landskapsstyrelsen beslutar att

- inleda utarbetandet av en etapplandskapsplan för grön omställning,

- föreslå landskapsfullmäktige att fullmäktige antecknar inledandet av arbetet med etapplandskapsplanen för grön omställning för kännedom.

Beslut:

Landskapsstyrelsen beslutade i enlighet med förslaget.

Föredragande:

Landskapsdirektör Tuija Telén

Ytterligare upplysningar:

Ansvarig direktör Paula Autioniemi
Sakkunnig Ilona Mansikka

Landskapsfullmäktige 11.06.2024 § 7
253/06.01.00/2024

Planläggningschef Ilona Mansikka redogör för ärendet vid sammanträdet.

Beslutsförslag:

Landskapsfullmäktige beslutar anteckna inledandet av arbetet med etapplandskapsplan för grön omställning för kännedom.

Beslut

Landskapsfullmäktige beslutade i enlighet med förslaget.

